

تحليل هفته

گڼه: 510

(25 - 30 سلواغه 1404 هـ ش)

د متحده ایالاتو او ایران مذاکرات: پایلې او راتلونکې سناریوګانې

دا نشریه د افغانستان او سیمې د مهمو سیاسي، امنیتي، اقتصادي او ټولنیزو پېښو د تحلیل اوونیزه خپرونه ده چې د ستراتيژيکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز له لوري په پښتو، دري، انګلیسي او عربي ژبو چمتو کېږي او خپرېږي.

په دې گڼه کې لولئ:

- د متحده ایالاتو او ایران مذاکرات: پایلې او راتلونکې سناریوګانې 3
- ولې تهران د خبرو اترو میز ته راستنېږي؟ 3
- له ایران څخه د ټرمپ غوښتنې 5
- احتمالي پایله به څه وي؟ 7
- سناریوګانې 8
- پایله 9
- وړاندیزونه 10
- سرچینې 10

د متحده ایالاتو او ایران مذاکرات: پایلې او راتلونکې سناریوګانې

سریزه

د ایران د اټومي وسلې په اړه د متحده ایالاتو او ایران ترمنځ د خبرو اترو لومړۍ پړاو د ۲۰۲۵ ز. کال د مارچ پر ۵ مه نېټه پیل شو چې د مارچ پر ۱۲ مه نېټه د ایران د مذهبي مشر له لوري د متحده ایالاتو د وړاندیزونو په ردولو سره ناکام پای ته ورسېدل. ترمپ د مذاکراتو او د ایران له لوري د متحده ایالاتو د شرطونو منلو لپاره دوه میاشتې ضرب الاجل ورکړی و، کله چې دغه ضرب الاجل پای ته ورسېد، اسرائیل د ایران دننه د ځینو اهدافو په وړاندې پراخ هوایي بریدونه پیل کړل او تهران له اسرائیلو څخه د غچ اخیستو په موخه پر توغندیزو بریدونو سره ځواب ورکړ. د اسرائیلو او ایران ترمنځ د څو ورځو نښتو وروسته، متحده ایالات میدان ته راغلل او د دریو ایراني اټومي ساینټونو (فوردو، نطنز او اصفهان) په وړاندې یې هوایي بریدونه وکړل او د ایران د اټومي ساینټونو د بشپړ ویجاړولو په اعلان سره یې اوربند اعلان کړ. په هرصورت، د دې دولس ورځنۍ شخړې څخه څو میاشتې وروسته، ترمپ یو ځل بیا اټومي مناقشه راپورته کړه او هڅه یې وکړه چې عرب سمندرګي ته د الوتکې وړونکې "ابراهیم لینکلن" بحری بېړۍ په لیږلو او ایران ته د برید ګواښولو سره ایران د خبرو اترو میز ته د راستنېدو لپاره مجبور کړي. بالاخره، تهران تېره اونۍ د خبرو اترو د بیا پیلولو لپاره خپله موافقه اعلان کړه او لومړۍ پړاو د عمان په پلازمېنه مسقط کې ترسره شو. په داسې شرایطو کې، محوري پوښتنه دا ده چې کوم عوامل ایران دې ته اړ کړ چې بیا خبرې اترې ومني؟ آیا دا خبرې اترې کولی شي د تلپاتې موافقې لامل شي یا به د برید پخوانۍ تجربه تکرار شي؟ په پای کې، د موافقې یا نه موافقې په صورت کې، د دې پروسې د راتلونکې لپاره کوم سناریوګانې تصور کیدی شي. جامع تړون، محدود تړون، د تعلیق حالت ته دوام یا د نظامي ټکر دورې ته راستنېدل؟

ولې تهران د خبرو اترو میز ته راستنېږي؟

د خبرو اترو میز ته د ایران راستنېدل د تهران په ستراتیژیکو محاسباتو کې د بنسټیز بدلون له امله دي، چې په لاندې عواملو کې خپل کېږي:

د ایران د ډیټیرینس قوت کمول: د تېرو کلونو په اوږدو کې د اسلامي جمهوریت نظر په دې انگېرنه ولاړ دی چې په سیمه کې د دوي د نیابتې ډلو، د توغندیو وړتیاوې او د متحده ایالاتو او اسرائیلو د ګټو لپاره د نامنۍ رامنځته کولو وړتیا، د اسرائیلو او متحده ایالاتو په وړاندې یو اغیزمن رول لوبولی دی. د کاغذ پر مخ د اټکلونو پر بنسټ او د پراخو تبلیغاتو له لارې، د ایران څو اړخیزې وړتیاوې په داسې ډول وړاندې شوي چې په ایران باندې د هر مستقیم برید لګښت دومره لوړ ښودل شوی چې دا به بل اړخ د نظامي اقدام کولو څخه

منع کړي.¹ ولې په تېرو څو میاشتو کې پرمختګونو دا انګیرنه په جدي توګه تر پوښتنې لاندې راوستې ده. په سیمه کې د ایران په نښتې ځواکونو باندې د اسراییلو پرله پسې بریدونه او د دې ډلو د عملیاتي وړتیاوو د پام وړ کمزوري کېدل، د ایران د ترټولو لوی متحد په توګه د اسد رژیم سقوط او په پایله کې، د ایران په وړاندې د دفاع د لومړۍ کرښې په توګه د سوريې د خاورې له لاسه ورکول او له سوريې څخه په اسراییلو د برید احتمال او بیا د ایران په خاوره دولس ورځني مستقیم بریدونه، چې په کې د لوړ پوړو پوځي قوماندانانو او مشهورو اتومي ساینس پوهانو د وژنې سربیره، د ایران اتومي پالیسیو او نظامي مرکزونو ته لوی زیان ورسېد.² پخوانۍ معادلې یې ګډوډې کړې، د قدرت موازنه د ایران په زیان تمامه شوه او دا یې ونښودله چې د اسراییلو په مقابل کې د ایران ډیټیرینس (د قوت توازن) نشي کولی په ایران باندې د پراخ برید مخه ونیسي. اصلي بدلون هغه وخت راغی کله چې متحده ایالات په مستقیم ډول شخړې ته ننوت او د ایران د اتومي تاسیساتو په نښه کولو سره یې دا پیغام پیاوړی کړ چې ټرمپ، د نورو متحده ایالاتو ولسمشرانو په څېر، د ایران په خاوره مستقیم برید کولو کې تړلی لاس نه دی. همدارنګه څرګنده شوه چې په عملي توګه هیڅ هېواد، حتی روسیه یا چین، د اسراییل او متحده ایالات په وړاندې د ایران سره ونه درېدل بلکې ټولو د اسراییل او متحده ایالات د ګډو بریدونو د تراژیدۍ ننداره کوله او بې له شکه د نورو لویديځو او حتی د سیمې د ځینو هېوادونو غیر مستقیم ملاتړ سره دغه بریدونه ترسره شول. که څه هم ایران هم د اسراییل او متحده ایالات د بریدونو د ځواب ورکولو وړتیا لرله او لکه څنګه چې په دولس ورځنۍ جګړه کې ولیدل شوه، ایران وکولی شو د خپلو پرمختللو هایپرسونیک توغندیو په کارولو سره د اسراییلو خاوره، چې په سیمه کې تر ټولو لویه د متحده ایالاتو اډه ده، په نښه کړي، مګر په عمومي توګه، پورته ذکر شویو پېښو د ایران د امنیتي محاسبې بنسټونه بې ارزښته کړل او تهران پوه شو چې نور نشي کولی د خپلو دښمنانو لخوا د مستقیم بریدونو د مخنیوي لپاره په پخوانیو وسیلو تکیه وکړي او د ادعا شوي ډیټیرینس په لویه کچه خپل اغیزمنتوب له لاسه ورکړ.

د حکومت د ټولنیزو بنسټونو کمزوري کېدل: د تېرو پېښو وروسته، یو داخلي فکتور چې د ایران دریځ یې نور هم کمزوری کړ هغه د اسراییلو او متحده ایالاتو سره د ۱۲ ورځنۍ جګړې څخه څو اونۍ وروسته د ایران په مختلفو ښارونو کې خونړي لاریونونه کېدل وو. دا لاریونونه، چې د ایرانی چارواکو لخوا "بهرني پارونې او تنظیم جوړونې" ته منسوب شول او بهرني وبلل شول،³ په عمل کې د حکومت او ټولنې ترمنځ ژور واټن څرګند کړ. د بل هر څه په پام کې نیولو پرته، حقیقت دا دی چې د جګړې په وخت کې د پراخو لاریونونو پیل ونښودله چې د ایران حکومت یو همغږي او باوري ټولنیز ملاتړ نلري. د هغه سیاسي سیستم لپاره چې د دوو لویو قدرتونو سره د نظامي ټکر په درشل کې دی، د سیاسي-ټولنیز یووالي نشتوالی یو بنسټیز او خورا جدي کمزوري ګڼل کېږي. په حقیقت کې، د لاریونونو د سخت سرکوب کولو وروسته ټولنیز وضعیت د ایران د حکومت لاسونه د نورو سره د ټکر لپاره تړلي دي. حکومت پوه شو چې د تاوتریخوالي دوام، نه یوازې د زیربناوو

ويجاړولو، بلکې د داخلي بې ثباتۍ، د لاريونونو خپرېدو او د ځواک د کمزورې کېدو لامل هم کيدی شي. په دې توگه، کورني کرکېچ د تهران د محاسبې په بدلولو کې د بهرني پوځي فشار په څېر رول ولوباوه، چې د جگړې د دوام لگښتونه يې د پام وړ زيات کړل. د کورني کرکېچن وضعیت سره په موازي ډول، اقتصادي فشارونه هم يو مهم پړاو ته رسيدلي دي. پراخ بندیزونه، د تېلو د عوايدو کمېدل، د انفلاسيون زياتوالی او د خلکو نارضايتی د ايران اقتصاد په نازک حالت کې پريښی دی. په داسې شرايطو کې، د پوځي شخړو د زياتېدو خطر کولی شي د نورو اقتصادي او ټولنيز سقوط لامل شي. د هغه حکومت لپاره چې د داخلي لاريونونو او د ټولنيز بنسټ له لاسه ورکولو سره مخ دی، په بشپړ پيمانه جگړې ته ننوتل يو ډير گران او حتی خطرناک انتخاب دی.

د مستقيم بهرني ملاتړ نشتوالی: د پورته ذکر شويو ټکو سربيره، ايران د ستراتيژيک انزوا له واقعيت سره هم مخ دی. پدې بحراني حالت کې، هيڅ لوی ځواک په عملي توگه د تهران تر څنگ ونه دريد. نه روسيه او نه هم چين د ايران په اړه د متحده ايالاتو او اسراييلو سره مستقيم يا غير مستقيم ټکر ته د ننوتلو لپاره چمتو نه و. دې انزوا د ايران حکومت لپاره خورا درنده معنی درلوده: که چيرې ټکر دوام ومومي، نو تهران به په عملي توگه په يوازې ځان د جگړې لگښت ورکړي؛ يوه جگړه چې د هغه اقتصادي او نظامي ځواک يې د ترسره کولو لپاره کافي نه ښکاري.

له همدې امله، د خبرو اترو ميز ته د ايران د بېرته راستنېدو پريکړه بايد د څو عواملو هممهاله پايله وگڼل شي: د پوځي ځواک کمزوری کول، د سيمه ايز محور د يوې برخې سقوط، نړيواله انزوا، سخت اقتصادي فشارونه، داخلي ویش او ټولنيز لاريونونه او د متحده ايالاتو مستقيم پوځي گواښ. د دې عواملو مجموعه تهران دې پايلې ته ورساوه چې د مقابلې دوام کولی شي د رژيم شتون او ثبات ته جدي خطرونه رامنځته کړي. له همدې امله، دا ځل، کله چې ترمپ خپل تر ټولو لوی الوتکې وړونکی بېړۍ سيمې ته واستوله، د ډير لوی او ډير وژونکي جنگ خطر چې د پخوا په پرتله ډير زيان رسونکي پايلې يې لرلې شوې، تصور وشو او د ايران لپاره د مقابلې د دوام لگښت بې ساري کچې ته لوړ شو. له همدې امله، تهران پرته له دې چې ډيپلوماسۍ ته راستون شي بله چاره نه درلوده او په ناڅاپي ډول د خبرو اترو ميز ته راستون شو.

له ايران څخه د ترمپ غوښتنې

د ايران او متحده ايالات د خبرو اترو د احتمالي پايلو د ارزونې لپاره، لومړی اړينه ده چې د ترمپ لخوا وړانديز شويو غوښتنو ماهيت درک شي. هغه څه چې ترمپ د خبرو اترو د اجندا په توگه اعلان کړي دي يوازې اتومي تړون نه دي، بلکې د غوښتنو يوه پراخه بسته ده چې پخپله ترمپ او د متحده ايالات د نورو لوړ پوړو چارواکو څخه اورېدل کيدی شي. دا غوښتنې د ايران د اتومي پروگرام بشپړ له منځه وړلو⁴ څخه نيولې

تر 500 کیلومتره پورې د توغندیو وړتیاوې په جدي توګه محدودول،⁵ او په منځني ختیځ کې د پراکسي ډلو ملاتړ بندول،⁶ او حتی د ایران حکومت له خپلو اتباعو سره د چلند نوعیت پورې رسیږي.⁷ د خبرو اترو دا ډول لیست په مؤثره توګه په سیمه کې د ایران د دریځ د بیا پیژندلو (تعریف کولو) هڅې په معنې دی، نه یوازې د اټومي مسلې حل کول. د ترمپ لومړۍ او تر ټولو مهمه غوښتنه د ایران د اټومي پروګرام بشپړ له منځه وړل دي. د واشنگتن له نظره، تر هغې چې ایران د اټومي وسلو د غني کولو او د اټومي زیربناوو د پراختیا لپاره تخنیکي ظرفیت وساتي، تل به د اټومي وسلو د جوړولو په درشل کې د چټک بیرته راستنېدو امکان شتون ولري. خو د تهران له نظره، اټومي پروګرام یوازې یوه علمي یا اقتصادي پروژه نه ده، بلکې د ملي ځواک او د ایران د مشروع حق یوه نښه ده. ایران په تېرو دوو لسیزو کې د دې پروګرام د ساتلو لپاره درانه سیاسي، اقتصادي او امنیتي لګښتونه ورکړي دي او د همدې دلیل لپاره، د دې "بشپړ له منځه وړل" منل به د ایرانی رژیم لپاره د یوې ستراتیژیکې ناکامۍ رسمي اعتراف وي. په پایله کې، تر ټولو حقیقي اټکل دا دی چې ایران ممکن موافقه وکړي چې خپل اټومي فعالیتونه په جدي توګه محدود کړي، د غني کولو کچه راټیټه کړي، پراخ تفتیشونه ومني او حتی د پروګرام ځینې برخې وځنډوي، مګر د خپل اټومي زیربناوو په بشپړ ډول له منځه وړلو موافقه خورا ناشونې ښکاري. د ترمپ دوهمه غوښتنه، د ایران د توغندیو وړتیاوې د 500 کیلومترو پورې کمول، د اټومي مسلې په پرتله حتی ډیر حساس دی. د توغندیو وړتیاوې د اسراییلو او متحده ایالاتو په وړاندې د اسلامي جمهوریت لپاره د مهارولو وروستۍ ستنه ده، په ځانګړې توګه په اوسني وضعیت کې چې په سیمه کې د ایران د پراکسي ډلو د شبکې لویه برخه کمزورې شوې ده. د توغندیو د واټن محدودول به په مؤثره توګه د ایران ستراتیژیک بې وسلې کول او د بېرته برید کولو وړتیا له لاسه ورکول وي.

له همدې امله، دا ډېره ناشونې ده چې تهران به داسې غوښتنې سره موافقه وکړي. په غوره توګه، ایران ممکن د توغندیو د ازموینې محدودیتونو، ډیر شفافیت، د ځینو نویو سیستمونو د پراختیا بندولو، یا غیر دولتي لوبغاړو (نیابتی ډلو) ته د توغندیو د لیږد نه کولو سره موافقه وکړي، مګر د توغندیو د رینج کې د پام وړ کمښت منل یوه سره کرښه ده چې د ایران د سیاسي سیستم لپاره به یې تیریدل ستونزمن وي. لدې برعکس، د متحده ایالاتو د غوښتنو دریم برخه، یعنې د پراکسي ډلو لپاره د ایران د ملاتړ بندول، هغه ساحه ده چېرې چې امتیازات ډیر احتمال لري. ځمکنی واقعیتونه ښیي چې دې شبکو خپل پخوانی ځواک له لاسه ورکړی او د ایران لپاره د دوي د ساتلو لګښت د دوي ګټو څخه ډیر دی. تهران به احتمال ولري چې د دغو ډلو سره خپل مالي او وسلو ملاتړ محدود کړي، د پرمختللو وسلو لیږد ودروي او د نړیوال فشار کمولو لپاره په ځینو سیمه ییزو ډګرونو کې له مستقیم مداخلې څخه لاس واخلي. د ترمپ د غوښتنو دا برخه، د تېرو دوو برعکس، د نوي سیمه ییزو واقعیتونو سره ډیر مطابقت لري او ممکن د موافقې له اصلي برخو څخه وي. خو د واشنگتن څلورمه غوښتنه، چې د ایران د رژیم کورني چلند بدل کړي، په بنسټیز ډول سیاسي او ایډیالوژیکي ده او د امنیتي

مذاکراتو له دودیز چوکاټ څخه بهر ده. اسلامي جمهوریت به تقریبا دا ډول غوښتنه په خپلو کورنیو چارو کې د ښکاره لاسوهنې په توګه وګوري او په رسمي ډول به یې له منلو څخه ډډه وکړي. هغه اعظمي امتیازات چې په دې برخه کې کیدي شي ځینې تاکتیکي او لنډمهاله اصلاحات وي ترڅو نړیوال فشار کم کړي، نه جوړښتي او دوامداره بدلونونه. د دې حقایقو د یوځای کولو سره، موږ کولی شو دې پایلې ته ورسېږو چې د ټرمپ لخوا بیان شوي جامع او اعظمي موافقې ته د رسېدو امکان ډیر کم دی.

احتمالي پایله به څه وي؟

دا روښانه ده چې تهران به د متحده ایالاتو د درنو غوښتنو سره په هېڅ ډول موافق نه وي، کوم چې په حقیقت کې د ایران د بشپړ تسلیمیدو په توګه تعبیر کیدی شي. پدې حالت کې به د متحده ایالاتو راتلونکي ګامونه څه وي؟ البته، د تېرو پېښو او د ابراهیم لینکلن جنګي کښتۍ لپړلو او دې حقیقت ته په پام سره چې ټرمپ سیمې ته د بلې کښتۍ لپړلو ژمنه کړې،⁸ دا ځل د ډیرو سختو بندیزونو، سیاسي ګواښونو او د پوځي ځواک ښودلو په بڼه د فشار زیاتول تیر شوي او بل ګام باید محاسبه شي. تر ټولو کمزوری بل ګام کیدای شي، لکه څنګه چې په تیرو نمونو کې، د ایران دننه حساسو اهدافو په وړاندې محدود او هدفمند بریدونه وي. دا ګام ډیر احتمال لري د متحده ایالاتو د تېر چلند منطق پراساس وي، یعنې د ایران سره د لویې کچې جګړه نه پیل کول، مګر د پوځي لارو چارو کارول ترڅو تهران بېرته شاته کېدو او د خبرو اترو میز ته راستون شي. مګر ترټولو سخت ګام ممکن "په بشپړ پیمانې جګړه" وي. که څه هم ایران د هرمرز تنګي د تړلو او د هغو قوي توغندیو د درلودلو په څېر انتخابونه هم لري چې د متحده ایالات اډو او شاید د الوتکو وړونکو الوتکو د ویشلو وړتیا لري، خو د متحده ایالات پوځ د ایران په وړاندې د عملیاتو ترسره کولو لپاره ډیر قوي دی. په عربي سمندر کې د ابراهیم لینکلن الوتکې وړونکې کښتۍ ځای پرځای کول او هلته د بلې وړونکې کښتۍ لپړل، په قطر، بحرین، متحده عربي اماراتو او عراق کې د ګڼ شمیر متحده ایالاتو اډو شتون، په هوا او سمندر کې د واشنگټن مطلق برتري او د متحده ایالات د اقدام په صورت کې د محرک د ایستلو لپاره د اسرائیلو وړتیا او تر ټولو مهم، د ایران بې ساري کمزوري، ټول دا په ګوته کوي چې د برید لپاره هېڅ جدي تخنیکي یا عملیاتي خنډ شتون نلري. که ټرمپ له خپلو غوښتنو څخه شاته نه شي او ایران له خپلو دریځونو څخه شاته نه شي، د ایران د پوځي او اقتصادي وړتیاوو په بشپړ ډول له منځه وړلو په هدف د لویې کچې برید امکان له حقیقت څخه لرې نه دی، په ځانګړي ډول نتانیاوو په کلکه ټرمپ هڅوي چې دا اقدام وکړي. که ټرمپ وکولی شي د ایران سره د لویې جګړې د پیل احتمالي لګښتونه وزن کړي، لکه په منځني ختیځ کې د پراخې بې ثباتۍ کنټرول، د انرژۍ نړیوال بازار ګډوډېدل او د تېلو د بېو په چټکۍ سره لوړېدل، کوم چې هغه ممکن د وینزویلا د تېلو کنټرول سره مهار کړي، اوږدمهاله او د جګړې د نورو لوبغاړو د رابښکته کولو خطر سره وزن کړي وي، دا امکان د تصور وړ دی؛ که نه نو، تر ټولو احتمالي نمونه هغه ده چې مخکې

لیدل شوې ده: محدود، دقیق او مرحله یی بریدونه چې هدف یې د ایران ځواک کمزوری کول او سیاسي امتیازات پلي کول دي، نه د حکومت نسکورول یا په نظامي توگه د هېواد نیول.

په داسې حالت کې به د ایران غبرگون څه وي؟ تهران به بې له شکه د کوم برید په وړاندې غلی پاتې نشي، مگر د ایران د غبرگون ساحه او شدت به د متحده ایالاتو لخوا د اچول شویو گوزارونو په رڼا کې هم اندازه شي. د ویجاړونکي برید په صورت کې، ایران به د متحده ایالاتو پر اډو او کښتو برید کولو څخه تر اسراییلو برید کولو او حتی د هرمز تنګي تړلو پورې ټول انتخابونه وکاروي. که څه هم ایران د لویې جګړې په صورت کې د متحده ایالاتو او اسراییلو سره د مقابلي لپاره عملیاتي وړتیاوې نلري او اوس مهال له جدي محدودیتونو سره مخ دی، خو د بقا او ویجاړۍ د مخنیوي د توازن لپاره به خپله ټوله هڅه وکړي. په هرصورت، د متحده ایالاتو لخوا د محدود او هدفمند برید په صورت کې، د تهران غبرگون به احتمالاً د تېرو وختونو په څېر ډیر سمبولیک، مهارونکی او کنټرول شوی وي، د هغو اقداماتو پرځای چې کولی شي د جګړې د نه کنټرولیدونکي زیاتوالي لامل شي، په ځانګړې توګه د متحده ایالاتو په کښتۍ باندې د له منځه وړلو په نیت برید.

سناریوګانې

- لومړۍ سناریو، په پام کې نیولو سره چې پوځي حل لاره د دواړو خواوو لپاره د هغې د ګټو په پرتله ډیره گرانه ګڼل کیږي، د دواړو خواوو لپاره تر ټولو منطقي سناریو دا ده چې محدود، مرحله یی او تدریجي موافقې ته ورسېږي؛ یوه موافقه چې پکې ایران د خپل اټومي پروګرام یوه برخه محدودوي، د سیمه ییزو کړکېچونو کچه راټیټوي او په بدل کې، ځینې بندیزونه لرې یا وځنډول شي. دا ډول موافقه دواړو خواوو ته د منلو وړ کیدی شي. ټرمپ کولی شي دا د ایران د کنټرول په توګه وړاندې کړي، او تهران کولی شي دا د اقتصادي بندیز ماتول وبلي.

- دوهمه سناریو، یعنې یوې "لویې معاملې" ته رسېدل چې د ټرمپ ټولې غوښتنې پوره کوي، په تیوري کې لحاظ د تصور وړ دي، مګر په عمل کې خورا ناشونې ښکاري. داسې تړون به د اسلامي جمهوریت د چلند په ماهیت کې بدلون ته اړتیا ولري، هغه څه چې نه په ایران کې د ځواک جوړښت ورته چمتو دی او نه هم د بقا منطق او د رژیم ګټو سره مطابقت لري.

- دریمه سناریو د خبرو اترو ناکامي او د ټکر دورې ته راستنېدل دي. که چېرې متحده ایالات په خپلو اعظمي غوښتنو ټینګار وکړي او ایران د اساسي شاتګ لپاره چمتو نه وي، نو د خبرو اترو د سقوط او د پوځي او اقتصادي فشار د بیا پیل امکان شتون لري. په هرصورت، حتی په داسې حالت کې، د خبرو اترو میز ته د ایران د بېرته راستنیدو احتمال لوړ دی، ځکه چې د تهران لپاره او تر یوې اندازې پورې د متحده ایالات لپاره د لویې جګړې لګښت به د امتیازاتو له لګښت څخه ډیر لوړ وي.

- څلورمه سناريو، دا سناريو د درېمې سناريو يوه پرمختللې نسخه ده، چې پکې خبرې اترې په بشپړه توګه ناکامېږي او ترمپ په ايران باندې د بشپړ او هر اړخيز بريد امر کوي. دا سناريو هغه وخت پياوړی کېږي کله چې د تيرو څو مياشتو پيښو ترمنځ اړيکه جوړه شي. په دې توګه، د تيرو وختونو کې د هغه د لومړنيو اقداماتو وروسته، لکه د ايراني پراکسي ډلو کمزوري کول، د ايران د پوځي ځواک اندازه کولو لپاره د دولس ورځني جګړې بڼه ورکول، د تېلو د احتمالي بحران اداره کولو لپاره د وينزويلا د تېلو ساحې نيول او په ايران کې د لاريونونو تنظيمول چې د ايران د حکومت او خلکو ترمنځ ژور درز رامنځته کړي، ترمپ ايران ته د وروستي ګوزار ورکولو لپاره زمينه چمتو کړې ده. که څه هم د اعظمي غوښتنو پورته کول د خبرو اترو په تخنيکونو کې يو عام عمل دی، د ترمپ د اعظمي او غير عملي غوښتنو پورته کول هم د جګړې د هڅولو لپاره د بهانې په توګه ليدل کېدای شي. له همدې امله، د دې سناريو له مخې، ترمپ، د نتانياهو سره په همغږۍ، به د رژيم د نسکورولو په هدف په ايران باندې يو لوی پوځي بريد پيل کړي. دا حتی د تصور وړ ده چې د ايران پر وړاندې د پوځي بريدونو پيل او د پوځي او حتی د قانون پلي کوونکو مرکزونو له ويجاړولو سره به په کور دننه هم بغاوتونه راپورته شي.

پايله

د متحده ايالات سره د خبرو اترو ميز ته د ايران بېرته راتګ د تاکتيکونو د بدلون له امله نه دی، بلکې د ايران د لويو محاسبو د سقوط له امله دی چې د مهارولو پر بنسټ ولاړ دي، کوم چې د پراکسي ډلو د کمزوري کولو، د پوځي ځواک تحليل، نړيواله انزوا، او د ملت-دولت ژور ویش له لارې، د سيستم هاخوا د مقابلي د دوام لګښت زيات کړی دی. په هرصورت، د ترمپ اعظمي غوښتنې، د اتومي پروګرام له منځه وړلو څخه د توغنديو بې وسلې کولو، د مقاومت د محور ملاتړ نه کولو او د کورني چلند بدلولو پورې، يو طبيعت لري چې د اتومي مسلې هاخوا ځي او موخه يې د ايران د تسليميدو په معنی ده. ايراني اړخ، چې د مخه د متحده ايالاتو او اسراييلو لخوا ځپل شوی، يا به تسليم شي يا به په خپل نظامي او ستراتيژيک ځواک تکيه کولو سره ودرېږي. منطقي وضعيت دا دی چې دواړه خواوې به د خپلو ځينو غوښتنو او دريځونو هاخوا تلپاتې موافقې ته ورسېږي. دا امکان د دې حقيقت پر بنسټ ولاړ دی چې متحده ايالات اړخ خورا لويې غوښتنې وړاندې کړې چې يو ډير متمرکز هدف به ترلاسه کړي، يعنې اتومي تړون، لکه څنګه چې مشهوره وينا ده، "په مرګ بې ونيسه چې تې ته راضي شي." په هرصورت، د مسلو پيچلتيا او اوسني پرمختګونه دا خورا احتمال رامنځته کوي چې دواړه خواوې به لوبه وکړي، په کوم حالت کې د يوې نازکې موافقې سناريو او د تيرو ناکامو دورو تکرار به د يوې جامع موافقې او نه هم د بشپړې کچې جګړې په سناريو کې څرګند شي، بلکه د يوې محدودې او تدريجي موافقې په توګه. تر ټولو بده سناريو د ايران د رژيم د نسکورولو لپاره يوه بشپړه جګړه ده، چې له يوې خوا د توغنديو په ډګر کې د ايران د نه منلو وړ وړتياو او په متحده ايالاتو باندې د درنو لګښتونو

د تحمیل په پام کې نیولو سره او له بلې خوا، دا د ټرمپ د اوسنیو بهانو او غیر متوقع چلند سره په بشپړه توګه رد نه کېږي.

وړاندیزونه

د ترسره شویو مطالعاتو پر بنسټ، لاندې وړاندیزونه افغان حکومت ته وړاندې کېدای شي:

۱. اسلامي امارت باید د هرې سناریو اغیزې او پایلې په دقت سره محاسبه او خپل لازم چمتوالی ونیسي.
۲. اسلامي امارت باید په راتلونکي کې هم په داسې شخړو کې بېطرفي اختیار کړي لکه څنګه یې چې اوس اختیار کړې ده.

سرچینې

¹. Iran's Deterrence Concept. Ephraim Kam. INSS, July 2021. [Available at:](#)

چرا حمله به ایران ممکن نیست؟، سایت دیپلوماسی ایرانی، تاریخ نشر ۱۴۰۲/۸/۱۰ [قابل دسترسی:](#)

بازدارندگی و قدرت نظامی ایران. سایت آگاه، تاریخ نشر ۱۴۰۳/۱۰/۱۵، [قابل دسترسی:](#)

². Iran in crisis: the landscape after the Twelve-Day War. Krzysztof Strachota, 2025-12-18, [available at:](#)

³. Khamenei blames protest casualties on Trump, calls him a criminal. Iran international, 17 Jan 2026, [available at:](#)

⁴. ترامپ: هدف مذاکرات «برچیدن کامل» برنامه هسته‌ای ایران است؛ نفت دارید، انرژی اتمی می‌خواهید چه کار؟. سایت یورو نیوز ۲۰۲۵/۵/۵ [قابل دسترسی:](#)

⁵. آمریکا شرط گذاشت که برد موشک‌های ایران به کمتر از ۵۰۰ کیلومتر برسد!، سایت دنیای اقتصاد تاریخ نشر ۱۴۰۴/۷/۱ [قابل دسترسی:](#)

⁶. آغاز مذاکرات ایران و آمریکا در مسقط در سایه تهدیدهای نظامی. سایت دویچه‌وله، ۱۴۰۴/۱۱/۱۷ [قابل دسترسی:](#)

⁷. همان منبع

⁸. خبرگاه؛ ترامپ: ممکن است یک ناو دیگر هم به منطقه بفرستیم. سایت دویچه‌وله، تاریخ نشر ۱۴۰۴/۱۱/۲۱ [قابل دسترسی:](#)

د ستراتیژیکو او سیمه‌ییزو څېړنو مرکز نادولتي، غیر انتفاعي او خپلواک ارګان دی، چې په ۱۳۸۸ لمریز کال کې په کابل کې جوړ شوی. دغه مرکز د خپلو بې‌پری او کره څېړنو له لارې، په افغانستان او سیمه کې د پالیسیو د ارزونې او بډاینې لپاره فعالیت کوي.

اړیکه:

ایمیل: info@csrsaf.org

وب سایت: www.csrsaf.org

+93780618000

شمېره: +93780618000